

روایتی از غرامت‌های سنگین باشگاه‌های ایرانی در ۵ سال گذشته به مربیان و بازیکنان خارجی

هزار و ۶۵۶ میلیارد تومان برای ۱۰ قرارداد ترکمنچای!

یادداشت

اشتباهات پرتکرار در سایه فقر دانش حقوقی

رسول باختر
حقوقدان و وکیل حوزه ورزش

تکرار محکومیت باشگاه‌های ایرانی در پرونده‌های بین‌المللی فوتبال را، دیگر نمی‌توان صرفاً به تحریم‌ها، شرایط اقتصادی یا حتی فشارهای غیرورزشی مرتبط دانست. ریشه بخش قابل توجهی از این پرونده‌ها را باید در درون ساختار فوتبال جست‌وجو کرد؛ جایی که ضعف مالی، قراردادهای غیراصولی، مستندسازی ناقص و کمبود تخصص در حوزه حقوق ورزشی دست به دست هم می‌دهند تا باشگاه، پیش از ورود به فرایند رسیدگی در فیفا، بخش مهمی از شانس دفاع خود را از دست داده باشد.

یکی از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری این پرونده‌ها، ناتوانی مالی باشگاه‌ها در انجام به‌موقع تعهدات است. زمانی که یک باشگاه حقوق بازیکن یا مربی را در موعد مقرر پرداخت نمی‌کند، زمینه استفاده از مقررات فیفا برای فسخ قرارداد، مطالبه مطالبات و درخواست غرامت فراهم می‌شود. به همین دلیل، بسیاری از پرونده‌های بین‌المللی نه از زمان ثبت شکایت، بلکه از روزی آغاز می‌شوند که باشگاه تعهدات مالی خود را جدی نمی‌گیرد و نسبت به اجرای آنها بی‌توجهی نشان می‌دهد. مشکل دوم، فقدان دانش تخصصی در حوزه حقوق ورزشی است. حقوق فوتبال، قواعد و سازوکارهای خاص خود را دارد و با حقوق عمومی متفاوت است. ازاین‌رو، آشنایی با زبان انگلیسی به‌تنهایی برای دفاع در فیفا یا دادگاه حکمت ورزش (CAS) کافی نیست. در بسیاری از موارد، حتی کوچک‌ترین اشتباه در تنظیم قرارداد می‌تواند پیامدهای بزرگی برای باشگاه به همراه داشته باشد. گاهی یک ابجنت چند کلمه به متن قرارداد، شروط را به گونه‌ای تنظیم می‌کند که عملاً بخش مهمی از حقوق باشگاه از بین می‌رود یا بی‌اثر می‌شود. این موضوع نشان می‌دهد که قراردادهای ورزشی باید از همان مرحله مذاکره، زیر نظر متخصصان حقوق ورزشی تنظیم شوند، نه اینکه پس از نهایی شدن توافق، صرفاً برای امضا در اختیار واحد حقوقی قرار گیرند.

به عنوان مثال، همه ما ممکن است از یک شهرباشیم و مقصد مشترک را انتخاب کنیم، اما مسیر رسیدن به آن مقصد می‌تواند برای هر فرد کاملاً متفاوت باشد. در حوزه حقوق ورزشی نیز نتیجه مطلوب، بدون انتخاب مسیر درست و بهره‌گیری از دانش تخصصی، به دست نخواهد آمد.

مستندسازی نیز حلقه مفقوده بسیاری از پرونده‌های فوتبال ایران است. قراردادهای رسمی، رسیدهای پرداخت، مکاتبات، اظهارها و توافقات باید به صورت دقیق، منظم و در زمان مناسب ثبت و نگهداری شوند. در پرونده نیل باهوویی، ادعای وجود توافق شفاهی برای تسویه بدهی، به دلیل نبود سند کتبی، نتوانست در روند رسیدگی بین‌المللی تأثیرگذار باشد. در چنین نظامی، توافقی که فاقد سند باشد، عملاً یک ابزار دفاعی قدرتمند محسوب نمی‌شود. از سوی دیگر، در برخی پرونده‌ها، تمرکز دفاع بر موضوعاتی مانند تحریم‌ها، مشکلات ارزی یا مسائل جانبی، جای پرداختن به اصل دعوا و ارائه مستندات را می‌گیرد؛ در حالی که دفاع مؤثر باید بر مقرررات حاکم، مفاد قرارداد و ادله قابل اثبات استوار باشد. بدون استناد به مدارک و مستندات معتبر، حتی منطقی‌ترین ادعاها نیز در مراجع بین‌المللی شانس چندان‌ی برای موفقیت نخواهند داشت.

راه حل این مشکلات، تشکیل تیم‌های حقوقی حرفه‌ای و مستقل در باشگاه‌هاست. وکیل ورزشی نباید صرفاً به عنوان «امضاکنده قرارداد» شناخته شود، بلکه باید از نخستین مرحله مذاکرات در کنار مدیران باشگاه حضور داشته باشد.

واقعیت این است که پیشگیری از شکل‌گیری یک پرونده، همواره کم‌هزینه‌تر و مؤثرتر از دفاع در پرونده‌ای است که از همان ابتدا بر پایه تصمیم‌های نادرست و قراردادهای اشتباه شکل گرفته است.

پرونده‌های حقوقی مطرح استقلال قرار دارند و باشگاه نیز از پیگیری آنها در مراجع مربوطه خبرداده است. با وجود تلاش مدیران و تیم حقوقی باشگاه برای مدیریت این پرونده‌ها، واقعیت این است که افزایش همزمان پرونده‌های خارجی، آن‌هم در شرایطی که استقلال با محدودیت‌های نقل و انتقالاتی مواجه است، زنگ خطر تازه‌ای را برای آبی‌ها به صدا درآورده است. هنوز نمی‌توان

استقلال در حالی فصل نقل و انتقالات تابستانی را با محرومیت پشت سرمی‌گذارد که همزمان با ۵ پرونده خارجی باز مواجه است؛ پرونده‌هایی که می‌توانند در هفته‌ها و ماه‌های آینده به یکی از چالش‌های جدی این باشگاه تبدیل شوند. پرونده‌های یاسر آسانی، دیدیه اندونگ، موسی جنیو، ریکاردو ساپینتو و داکتز ناوزن در حال حاضر در زمره

نیست و باشگاه‌های میانی لیگ برتر نیز به تدریج درگیر این چالش شده‌اند.

پریرا
پرسپولیس (فروردین ۱۴۰۳)
یکی از پرونده‌های کمتر مطرح‌شده اما قابل تأمل در دو سال اخیر، شکایت پریرا از باشگاه پرسپولیس است. ماجرا از توافقی آغاز شد که در شهریور ۱۴۰۲ میان دو طرف شکل گرفت. براساس این توافق، باشگاه پرسپولیس متعهد شد مبلغ ۱۶۳ هزار دلار را که شامل ۱۴۳ هزار دلار بدهی قبلی و ۲۰ هزار دلار خسارت ناشی از تأخیر بود، حداکثر ظرف یک ماه به حساب این بازیکن واریز کند ولی باشگاه به این توافق نیز پایبند نماند و پریرا بار دیگر از پرسپولیس به فیفا شکایت کرد. در نهایت، اتفاق حل اختلاف فیفا در ۳۰ فروردین ۱۴۰۳، باشگاه پرسپولیس را به پرداخت ۱۶۳ هزار دلار اصل مطالبات، به علاوه سود سالانه پنج درصد و همچنین ۷۵ هزار دلار غرامت اضافی محکوم کرد. در مجموع، بدهی پرسپولیس در این پرونده به ۲۳۸ هزار دلار رسید؛ رقمی که معادل ۴۲ میلیارد و ۸۴۰ میلیون تومان است.

باهوویی
پرسپولیس (مهر ۱۴۰۳)
در پرونده‌ای دیگر، باشگاه پرسپولیس بدهی حدود ۲۰۰ هزار دلاری خود به بازیکنی به نام باهوویی را رسماً به فیفا اعلام کرد و از این نهاد خواست این مبلغ از محل مطالبات معوق باشگاه بابت پاداش حضور بازیکنانش در جام جهانی ۲۰۲۲ قطر تسویه شود؛ مطالباتی که به پرداخت نشده است. امکان دریافت مستقیم آن وجود نداشت. این اقدام را می‌توان نشانه‌ای از تلاش باشگاه برای تهازر بدهی‌های خود به بازیکنان خارجی با مطالباتش از فیفا دانست. ارزش این بدهی براساس نرخ محاسباتی گزارش عبارت است از ۳۶ میلیارد تومان!

سرژ اوریه
پرسپولیس (پرونده‌های باز، دی ۱۴۰۴)
چهره‌نیزه‌ترین پرونده‌های باز پرسپولیس در حال حاضر به دو بازیکن آفریقایی این تیم مربوط می‌شود که یکی از مهم‌ترین آنها، پرونده سرژ اوریه، مدافع ساحل عاجی است.

با جمع‌بندی شش پرونده دارای رأی قطعی یا تسویه‌شده شامل پرونده‌های ویلموتس، بوژوویچ، منتظر محمد، پریرا و باهوویی که در فاصله سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۴ به صدور رأی نهایی یا تسویه منجر شده‌اند، فوتبال ایران دست‌کم ۸۷۲ میلیارد و ۵۸۰ میلیون تومان غرامت به مربیان و بازیکنان خارجی پرداخت کرده است؛ رقمی که البته باید آن را حداقل میزان خسارت دانست، زیرا در بسیاری از پرونده‌ها، هزینه‌های دادرسی و سود سالانه به مرور زمان بر رقم اولیه افزوده می‌شود. امروز مجموع، باشگاه پرسپولیس به‌تنهایی در سه پرونده کالدرون، پریرا و باهوویی، مسئول پرداخت حدود ۹۸۳ هزار دلار، معادل نزدیک به ۱۷۷ میلیارد تومان (هزار و ۷۷۰ میلیارد ریال) بوده است.

در سوی دیگر، باشگاه استقلال در دو پرونده بوژوویچ و منتظر

محمد، حدود ۳۲۲ هزار دلار، معادل نزدیک به ۵۸ میلیارد تومان (۵۸۰ میلیارد ریال)، بدهی قطعی دارد. بخش باقی‌مانده این رقم نیز به پرونده مارک ویلموتس و محکومیت فدراسیون فوتبال ایران مربوط می‌شود؛ پرونده‌ای که همچنان یکی از سنگین‌ترین خسارت‌های مالی تاریخ فوتبال ایران به شمار می‌آید.

اگر پرونده‌های باز و در جریان، از جمله شکایت ۳۰۲ میلیون دلاری سه عضو خارجی استقلال، پرونده سرژ اوریه در پرسپولیس، پرونده آلوز میان تراکتور و سپاهان و همچنین پرونده ریکاردو ساپینتو نیز با آرایایی علیه باشگاه‌های ایرانی به پایان برسند، مجموع خسارت‌های فوتبال ایران در همین بازه پنج‌ساله می‌تواند به‌آسانی از ۹۰۲ میلیون دلار، معادل هزار و ۶۵۶ میلیارد تومان، فراتر برود.

بین‌المللی برخوردار باشد. سومین راهکار، آموزش تخصصی و مستمر وکلا و مدیران باشگاه‌ها است. مقررات فیفا و رویه‌های CAS بسیار تخصصی‌اند و نمی‌توان صرفاً با دانش عمومی حقوق یا تسلط به زبان انگلیسی در این پرونده‌ها موفق بود.

برگزاری دوره‌های عملی در زمینه تنظیم قرارداد، مدیریت اختلاف و دفاع در مراجع بین‌المللی ضروری است. با توجه به محدود بودن تعداد وکلا متخصص در این حوزه، استفاده از وکلا بین‌المللی با تجربه برای آموزش و تربیت نیروهای داخلی نیز می‌تواند راهگشا باشد.

چهارمین اقدام، ایجاد سامانه ملی شفاف مدیریت قرارداد و دعاوی ورزشی است؛ سامانه‌ای که قراردادهای پرداخت‌ها، اظهارها، مهلت‌های قانونی و مراحل رسیدگی را ثبت و رصد کند. چنین سامانه‌ای می‌تواند پیش از آنکه یک اختلاف به پرونده بین‌المللی تبدیل شود، زنگ خطر را به صدا درآورد.

فوتبال حرفه‌ای، پیش از هر چیز، به مدیریت حرفه‌ای حقوقی نیاز دارد.

ردیف	پرونده	باشگاه / فدراسیون	سال حکم / رویداد	مبلغ به ارز اصلی	معادل دلاری تقریبی	معادل تومانی
۱	ویلموتس – رأی نهایی CAS	فدراسیون فوتبال	۱۴۰۱	۳۰۱ میلیون یورو	۳,۳۴۸,۰۰۰ دلار	۶۰۲.۶ میلیارد تومان
۲	کالدرون و خواکین	پرسپولیس	۱۳۹۹–۱۴۰۱ – تسویه	۷۴۵ هزار دلار	۷۴۵,۰۰۰ دلار	۱۳۴.۱ میلیارد تومان
۳	بوژوویچ و پتروویچ	استقلال خوزستان	۱۴۰۴	۲۰۰ هزار دلار	۲۰۰,۰۰۰ دلار	۳۶ میلیارد تومان
۴	منتظر محمد	استقلال تهران	۱۴۰۴	۲۲ میلیارد تومان	۱۲۲,۲۰۰ دلار	۲۲ میلیارد تومان
۵	پریرا	پرسپولیس	۱۴۰۳	۲۳۸ هزار دلار	۲۳۸,۰۰۰ دلار	۴۲.۸۴ میلیارد تومان
۶	باهوویی	پرسپولیس	۱۴۰۳	۲۰۰ هزار دلار	۲۰۰,۰۰۰ دلار	۳۶ میلیارد تومان
۷	سپینتو، جنیو، کوچو– پرونده باز	استقلال تهران	۱۴۰۴ – در جریان	۳۰۲ میلیون دلار	۳,۲۰۰,۰۰۰ دلار	۵۷۶ میلیارد تومان
۸	اوریه و بیفوما– پرونده باز	پرسپولیس	۱۴۰۵–۱۴۰۵ – در جریان	۱.۱۵ میلیون دلار	۱,۱۵۰,۰۰۰ دلار	۲۰۷ میلیارد تومان

این گزارش، معادل ۳۶ میلیارد تومان است.

براساس گزارش‌های منتشرشده، این حکم با محرومیت استقلال خوزستان از پنجره نقل و انتقالاتی نیز همراه بود؛ اتفاقی که بار دیگر نشان داد بی‌توجهی به تعهدات قراردادی، تنها به خسارت مالی محدود نمی‌شود و می‌تواند پیامدهای ورزشی نیز به همراه داشته باشد.

منتظر محمد
استقلال تهران (مهر ۱۴۰۴)
یکی از شدیدترین احکام اخیر فیفا علیه یک باشگاه ایرانی، به شکایت منتظر محمد، هافبک عراقی، از باشگاه استقلال مربوط می‌شود. اتفاق حل اختلاف فیفا، باشگاه استقلال را به دلیل فسخ یکطرفه قرارداد این بازیکن، به پرداخت بیش از ۲۲ میلیارد تومان، به علاوه سود سالانه پنج درصد از تاریخ سوم سپتامبر ۲۰۲۴، محکوم کرد. علاوه بر این، فیفا دو پنجره نقل و انتقالاتی باشگاه استقلال را نیز مسدود کرد. نکته قابل توجه در متن این رأی، اشاره یورویی هر پرونده با در نظر گرفتن نرخ تقریبی هر دلار، معادل ۱۸۰ هزار تومان، محاسبه شده تا تصویری روشن‌تر از میزان خسارت‌های تحمیل‌شده به فوتبال ایران در پنج سال اخیر ارائه شود. البته ارقام مطرح‌شده در این گزارش، برآوردی حداقلی هستند زیرا در بسیاری از پرونده‌ها، سود سالانه و هزینه‌های دادرسی به مبلغ اولیه اضافه می‌شود. تکرار این پرونده‌ها نشان می‌دهد که ضعف در مدیریت مالی، تنظیم قراردادهای و نظارت حقوقی همچنان به یکی از چالش‌های ساختاری فوتبال ایران تبدیل شده است.

میراث سنگین «ویلموتس گیت»
اگرچه آغاز پرونده مارک ویلموتس، سرمربی بلژیکی سابق تیم ملی ایران، به سال ۱۳۹۹ بازمی‌گردد، اما صدور رأی نهایی دادگاه عالی ورزش (CAS) در تابستان ۱۴۰۱ باعث شد این پرونده همچنان در فهرست پرنه‌نیزه‌ترین محکومیت‌های فوتبال ایران در پنج سال اخیر قرار بگیرد. اتفاق حل اختلاف فیفا در ابتدا فدراسیون فوتبال ایران را به پرداخت ۶ میلیون و ۱۳۷ هزار یورو غرامت محکوم کرده بود؛ رقمی که با احتساب سود سالانه، در برخی برآوردها تا ۹ میلیون یورو افزایش یافت. هرچند اعتراض فدراسیون به این رأی، مبلغ نهایی را به حدود ۳.۱ میلیون یورو کاهش داد، اما همین رقم نیز معادل ۶۰۲ میلیارد و ۶۴۰ میلیون تومان برآورد می‌شود.

پرونده ویلموتس تنها یک اختلاف حقوقی نبود؛ بلکه به نمادی از ضعف مدیریتی، قراردادهای پرابهام و نبود نظارت مؤثر در فوتبال ایران تبدیل شد؛ وضعی که هزینه آن در نهایت از منابع فوتبال کشور پرداخت شد.

اشتباه ۱۳۴ میلیارد تومانی
پرونده گابریل کالدرون، سرمربی آرژانتینی سابق پرسپولیس، یکی از نمونه‌های قابل تأمل در تاریخ اختلاف‌های حقوقی فوتبال ایران است؛ پرونده‌ای که نشان می‌دهد یک تأخیر کوتاه در اجرای تعهدات مالی چگونه می‌تواند به خسارتی چند ده میلیارد تومانی منجر شود.

براساس مفاد قرارداد، تأخیر ۱۳ روزه باشگاه پرسپولیس در پرداخت نخستین قسط مطالبات کالدرون، این حق را به سرمربی آرژانتینی داد که قرارداد خود را به صورت یکطرفه فسخ کند و خواستار دریافت کل مبلغ قرارداد شود.

در نهایت، فیفا باشگاه پرسپولیس را به پرداخت ۵۸۰ هزار دلار بابت دستمزد کالدرون، به‌همراه سود سالانه پنج درصد و ۴۰ هزار دلار غرامت ناشی از نقض قرارداد محکوم کرد. ۲۵ هزار فرانک هزینه دادرسی نیز به این بدهی افزوده شد. براساس برخی گزارش‌ها، مجموع بدهی پرسپولیس به کالدرون و دستیارش به ۷۴۵ هزار دلار، معادل ۱۳۴ میلیارد و ۱۰۰ میلیون تومان رسید؛ رقمی که بار دیگر ضعف در مدیریت قراردادها را آشکار کرد.

بوژوویچ و پتروویچ
استقلال خوزستان (شهریور ۱۴۰۴)
میودراک بوژوویچ، سرمربی سابق استقلال خوزستان، پس از فسخ یکطرفه قرارداد خود به دلیل پرداخت نشدن مطالباتش، از این باشگاه به فیفا شکایت کرد. در نهایت، فیفا باشگاه استقلال خوزستان را به پرداخت بیش از ۲۰۰ هزار دلار به بوژوویچ و دستیارش، ساشا پتروویچ، محکوم کرد؛ رقمی که با نرخ محاسباتی